

بررسی عملکرد سد انحرافی (مطالعه ی موردی، عملکرد و مشکلات موجود سد انحرافی فجر)

نیما نوعی¹، خسرو حسینی²

دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه سمنان

lncv.nm@gmail.com

چکیده

بند انحرافی فجر در استان خوزستان و در شهرستان رامهرمز به منظور تامین آب مورد نیاز شبکه آبیاری فجر با وسعت 3000 هکتار اراضی کشاورزی بر روی رودخانه ابوالفارس احداث گردیده است. آب مورد نیاز این شبکه بمقدار 3 متر مکعب بر ثانیه از سد انحرافی فجر تأمین می گردد. این سد انحرافی دارای سازه هایی مشتمل بر دهانه آبگیر، سد خاکی و سد بتنی می باشد. جانمایی و موقعیت اجزاء سد انحرافی فجر بنحوی طراحی و اجرا گردیده است که در حال حاضر با مشکلاتی روبرو است. رسوب گذاری در مخزن سد انحرافی فجر به صورتی است که مجرای جریان آب به سمت آبگیر در شرایط طبیعی رودخانه ایجاد نمی گردد. این امر باعث شده زارعین با احداث نهر خاکی سنتی آب را به آبگیر هدایت نمایند. راهکارهای اولیه برای ایجاد جریان به سمت آبگیر چنانکه در عکس زیر مشهود است، راه به جانی نبرده است و تخریب همه ساله سر دهنه و نهر خاکی توسط سیلاب مشکلات و هزینه زیادی باعث می شود که این مشکلات به سبب عدم موقعیت مناسب سازه های وابسته به سد انحرافی می باشد.

واژه های کلیدی: شبکه آبیاری، کانال، سد انحرافی، سد خاکی، سرریز بتنی، آبگیر

مقدمه

سد های انحرافی به منظور انحراف جریان پایه رودخانه به منظور تأمین آب شبکه های آبیاری بر روی رودخانه ها، مطالعه و احداث می گردند. سدهای انحرافی بر مبنای خصوصیات هیدرولیکی، هیدرولوژی و مشخصات ژئولوژیکی رودخانه طرح و احداث می گردند. به طو کلی سه نوع سد انحرافی با سرریز آزاد، بتنی، دریچه دار (بازو) و سد لاستیکی، جهت حصول به اهداف طرح قابل بررسی می باشد. عموماً اهداف زیر را برای ایجاد سد انحرافی مد نظر قرار می دهند:

1- تأمین سطح آب مورد نیاز برای کانال اصلی شبکه آبیاری

2- انحراف جریان رودخانه بطرف کانال اصلی

¹ دانشجوی کارشناسی عمران، دانشکده عمران دانشگاه سمنان و کارشناس شرکت مهندسی مشاور آبکاووش سرزمین

² استادیار و عضو هیئت علمی دانشکده عمران دانشگاه سمنان